

AFRIKAANS / AFRIKAANS / AFRICAANS A1

Standard Level / Niveau Moyen (Option Moyenne) / Nivel Medio

Thursday 13 May 1999 (afternoon) / Jeudi 13 mai 1999 (après-midi) / Jueves 13 de mayo de 1999 (tarde)

Paper / Épreuve / Prueba 1

3h

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

Do NOT open this examination paper until instructed to do so.

This paper consists of two sections, Section A and Section B.

Answer BOTH Section A AND Section B.

Section A: Write a commentary on ONE passage. Include in your commentary answers to ALL the questions set.

Section B: Answer ONE essay question. Refer mainly to works studied in Part 3 (Groups of Works); references to other works are permissible but must not form the main body of your answer.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

NE PAS OUVRIR cette épreuve avant d'y être autorisé.

Cette épreuve comporte deux sections, la Section A et la Section B.

Répondre ET à la Section A ET à la Section B.

Section A: Écrire un commentaire sur UN passage. Votre commentaire doit traiter TOUTES les questions posées.

Section B: Traiter UN sujet de composition. Se référer principalement aux œuvres étudiées dans la troisième partie (Groupes d'œuvres); les références à d'autres œuvres sont permises mais ne doivent pas constituer l'essentiel de la réponse.

INSTRUCCIONES PARA LOS CANDIDATOS

NO ABRA esta prueba hasta que se lo autoricen.

En esta prueba hay dos secciones: la Sección A y la Sección B.

Conteste las dos secciones, A y B.

Sección A: Escriba un comentario sobre UNO de los fragmentos. Debe incluir en su comentario respuestas a TODAS las preguntas de orientación.

Sección B: Elija UN tema de redacción. Su respuesta debe centrarse principalmente en las obras estudiadas para la Parte 3 (Grupos de obras); se permiten referencias a otras obras siempre que no formen la parte principal de la respuesta.

SEKSIE A

Skryf kommentaar op een van die volgende tekste:

1 (a)

Nou die dag loop ek deur die groot tuin van 'n kennis en wat my opval is die ontstellende netheid daarvan. Die grasperk is so versorg soos 'n rolbalbaan en elke struik staan in skoongeharkte grond, ontdaan van enige sweem van onkruid. Nêrens 'n blaarjie op die grond nie. In die tuinkamertjie staan 'n indrukwekkende arsenaal insekte- en swamdoders. Maar oor die gemanikuurde tuin het daar 'n vreemde stilte gehang. Waar is die bye, die kewers, die torre, die voëls, het ek gewonder. En die titel van 'n boek wat die wêreld so veertig jaar gelede aan die praat gehad het - *Silent Spring* - het my te binne geskiet. Die skrywer van die ontstellende boek het 'n wêreld opgeroep waar ons ingryping in die mikro-sfeer van die insekte en kleiner organismes 'n skrikwekkende eskalerende wanbalans tot gevolg het.

My eie tuin is 'n bietjie van 'n oerwoud met sekere dele wat ek nooit betree nie. Hier hang spinnekopwebbe soos fyn linne oor takke. In die digte takke vroetel die skuwitogies en die Kaapse Robin. Met my verkyker hou ek hul nesbouery dop.

Ek het lankal opgehou om elke ongewenste plant uit te roei, en as dit moet uit, land onkruid op my indrukwekkende komposhoop. Ja, dis in die komposhoop waar alles gebeur. Hier land alles wat kan vergaan en uit die vergaan, staan 'n wriemelende nuwe lewe op. Kewers en wurms is ywerig aan't werk en wanneer ek die swart kompos omkeer, sit 'n ry voëls daar naby, reg om toe te slaan.

My voorraad gifstowwe het ek dekades gelede vernietig en probeer nie plante te kweek wat nie hulself kan verweer teen allerhande peste nie. In die proses het 'n skare voëls en insekte tot my hulp gekom. My tuin funksioneer as een groot organisme.

Ek het lankal opgehou om elke plant se botaniese naam te probeer onthou. Vir wat moet ek die natuur kategoriseer en benoem? En daarmee het my houding teenoor plante verander: ek is nie meer heer en meester van die planteryk nie, maar 'n dankbare skepsel wat die voorreg het om tussen hul te leef.

Jean Rousseau Perspektief (1998)

- Die twee tuine sê nogal heelwat omtrent die tipes mense wat dit geskep het. Verduidelik.
- Hy sê dat sy tuin sy eie balans ontwikkel het. Wat bedoel hy daarmee?
- Wat wen hy deur nie plante by hul name te ken nie?
- Wat sê die twee tuine omtrent die lewensfilosofie van die twee tuiniers?

1(b)

kopreis

('n mompel)

hierdie is die lekkerste tyd van die maak:
wanneer alles nog onoop- of onopgemaak is
en jy in konsepte beweeg van 'n oopmaakgedig
na reisbeskrywings van self

5 na honde se vrese in die hartjie van die nag
na blomme op jou ouers se graf
na 'n klaagsang vir 'n dooie land

en alles is moontlik en niks

het die klam finaliteit van woorde nie:

10 die beelde flits soos vonkpos deur die ruim
jy is die holte waaruit die grense gebore
en uitgelê gaan word in 'n bundel buiteposte
(elke gedig is 'n eensame plek)

soos om veilig in die ondersese donker grot

15 van jou moeder se skoot
'n lewe te sien ek:
die lewe in alle skakeringe en skeurings te droom
en sien verskiet

daar is 'n swart maan in die papier

20 die hand sal gelig word uit die skrywe

Breyten Breytenbach *Papierblom* (1998)

- Bespreek die beelde en die betekenis daarvan in die gedig.
- Watter moontlike temas vir 'n gedig noem hy hier op?
- Wat sou hy bedoel met:
Jy is die holte waaruit grense gebore
En uitgelê gaan word in 'n bundel buiteposte
- Hy vergelyk ook die maak van 'n gedig met die groei van die *ek* binne die
moederskoot. Hoe voel jy oor die vergelyking?
- As jy na die laaste twee reëls kyk, wat laat jou dink dat hy sy kopreis snags
onderneem?

SEKSIE B

Skryf 'n opstel oor een van die volgende. Jy moet jou antwoord baseer op ten minste twee van die Deel 3 werke wat jy bestudeer het. Verwysings na ander werke is toelaatbaar, maar behoort nie die hoofdeel van jou antwoord uit te maak nie.

2. Teater sedert 1950

- (a) Die drama ontwikkel gewoonlik na 'n hoogtepunt of klimaks waarna gebeur 'n waarneembare wending neem. In watter mate is dit waar van die dramas wat jy bestudeer het?

OF

- (b) In watter mate verteenwoordig die dramas wat jy bestudeer het, direkte of indirekte toespelings op die politieke geskiedenis van die land?

3. Verhalende tegniek

- (a) Verhale het altyd vertellers. Dit kan uit die *ek*-perspektief vertel word, of vanuit 'n derdepersoonsperspektief. Dan is daar die sogenaamde alwetende verteller wat voorkennis van die gebeurte blyk te hê. Gaan na die tipe vertellers jy teengekom het in die verhale wat jy gelees het en vergelyk dié perspektiewe.

OF

- (b) 'n Goeie verhaal bring insig in motiewe van mense, d.w.s. dit wat mense dryf om bepaalde dinge te doen. Gaan na watter kwessies karakters tot aksie aanspoor in die verhale wat jy gelees het.

4. Die roman en sosiale kritiek

- (a) Daar word dikwels gesê dat skrywers die gewete van die gemeenskap is. In watter mate is die stelling waar van die verhale wat jy gelees het?

OF

- (b) Romans geskryf tydens die apartheidsperiode het merendeels krities gestaan teenoor die politieke sisteem. Hoe het dié politieke protes hom gemanifesteer in die romans wat jy gelees het?

5. Die kortverhaal

- (a) Oorweeg die aksies van die karakters in die kortverhale wat jy gelees het. In watter mate is die stories die draers van hul idees?

OF

- (b) 'n Bevredigende slot toon 'n sekere noodwendigheid in die sin dat dit vloei uit die voorafgaande gebeure. Bespreek enkele slotte wat vir jou logies uit die verhaalgegewe groei.